Toll Free Number: 16600102999

उत्कृष्ट वित्तिय सेवा सहितको सहकारी बैंक

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण द्वारा जारी मापदण्ड अनुसार

पूँजी कोष व्यवस्था

सम्बन्धी परामर्श कार्यक्रम

Meeting ID: 983 3608 4115
Passcode: ncbl

Date: 2082/06/10 Friday
Time: 11 AM To 12:30 PM

zoom

National राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

सहजकर्ताः

किरण खत्री

सदस्य सेवा महाशाखा

1

आजको परामर्शमा........

पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधारणा → पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः → न्युनतम पूँजीकोषको परिपालना

2

संस्थाको वासलातः

पुजीको स्रोतहरू

- शेयरपुजी
- जगेडा कोष
- अन्य कोष
- बचत तथा निक्षेप
- बाह्य ऋण
- अन्य दायीत्व

कुल पुजी तथा दायीत्व

बासलात

स्रोतको परिचालन

- नगद तथा बैक
- लगानी
- ऋण लगानी
- स्थिर सम्पत्ती
- अन्य सम्पत्ती

कुल सम्पत्ती

3

पूजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधारणाः

सरल भाषामा..

कुल पुजी (Total Capital)

जोखीम भारीत सम्पत्ती (RWA)

"पूँजी पर्याप्तता भनेको सहकारीले आफ्ना सदस्यको बचत र ऋण कारोबारलाई सुरक्षित राख्न आवश्यक न्यूनतम 'कवच' हो। यदि आकस्मिक घाटा भए पनि यो पूँजीले सहकारीलाई टिकाइराख्छ।

4

पूजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधाराणाः

ऐतिहासीक प्रारम्भ..................................

- ❖ विश्वव्यापी रुपमा बैकिगं क्षेत्रबाट सुरुवात
- ❖ मुख्य उदेश्यः अन्तराष्ट्रिय वितिय क्षेत्रमा आउन सक्ने जोखीमको न्युनिकरणका लागी
- ❖ बासेल उपसमिति ले विभिन्न बासेल मापदण्डहरु निर्माण गरी, कार्यान्वयनका लागी निर्देश गर्दछ
- ❖ यसले कम्तीमा पनी बैंकहरुले जोखीमयुक्त सम्पती को आधारमा कम्तिमा ८ प्रतिशत पुजी पर्याप्तता राख्नुपर्ने नियम बनायो ।
- ❖ नेपालको हकमा Nepal Rastra Bank ले तोकिएको मापदण्डहरु जारी गर्ने तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गर्दछ ।

BIS- BCBS (Basel Comitte on Banking Supervision),G10

Main OfficeBasel City, Switzerland

1988-Basel I
2004-Basel II
2008-Bael III

5

पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधाराणाः

नेपालमा सहकारी क्षेत्रमा पूँजी पर्याप्तता हेर्ने अभ्यास..........

- ❖ नेपालमा WOCCU (World Council of Credit Unions) जारी गरेको PEARLS मापदण्ड बमोजिम गरेको सुचक अर्न्तगत खुद संस्थागत पूजी, (E9) र शेयरपूजीको (E7) अनुपात जस्ता सुचक लाई हेर्ने गरिन्थ्यो ।
- ❖ सहकारी विभागले "बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरिक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका २०७७" जारी.....
- ❖ उल्लेखीत उत्कृष्ठ अभ्यास लाई आत्मसात गर्दै NCRA ले पनी सहकारी संस्थालाई अझै व्यवस्थित, पारदर्शी रप्रभावकारी, बनाउन नियामकिय मापदण्ड २०८२ जारि गरेको छ ।

प्रणालीगत सुपरीवेक्षण तथा जोखीमाबस्थाको विश्लेषण

COPOMIS--1-7,4-15,12-1

F-14 & MCI-3

6

पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधारणाः

किन सहकारीमा ल्याईयो.......................... ??

- सदस्यको बचत सुरक्षित राख्न
- संस्थागत वित्तिय अनुशासनका लागी
- दिर्घकालीन संस्थागत स्थिरताका लागी
- क्षती सोस्ने क्षमता तथा जोखीम व्यवस्थापनका लागी
- लगानी र ऋण व्यवस्थापनमा जिम्मेवारी वृद्धिका लागी
- सरोकारवालाहरूको विश्वास वृद्धि
- Early Warning System (EWS) को रूपमा काम गर्दछ ।

7

पूँजी पर्याप्तता सम्बन्धी अवधारणाः

सहकारी संस्थामा पूँजीकोष सगँ सम्बन्धीत क्षेत्रहरूः

- संस्थाले संकलन गर्ने कुल बचतको सिमा
- संस्थाले बैक तथा वित्तिय संस्थाबाट लिने बाह्य ऋण
- संघ संस्थाहरूले कार्यालय भवन, जग्गा, शित भण्डार लगायत अचल सम्पत्त खरिद गर्दा,
- प्रति सदस्य बाट बचत संकलन गर्दा (एकल सिमा)
- प्रति सदस्य लाई ऋण प्रवाह गर्दा (एकल सिमा)

प्राथमिक पूँजीको १५ प्रतिशत सम्म

प्राथमिक पूँजीको १० प्रतिशत सम्म

प्राथमिक पूँजीको २५ प्रतिशत सम्म

कुल सम्पत्तीको ५ प्रतिशत वा कुल पूजीकोषको १०० प्रतिशत

प्राथमिक पूँजीको १५ गुणासम्म

8

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण

National Cooperatives Regulatory Authority (NCRA)

(स्थापना-२०८१)

Website: www.ncra.gov.np

E-mail: admin@ncra.gov.np, info@ncra.gov.np

पत्र संख्या :

चलानी नं :

मिति:२०८२/०२/०९

ने.सं. ११४५ बछलागा एकादशी शुक्रबार

मापदण्ड जारी गरिएको सम्बन्धमा।

सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरु,

बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको कारोबारलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन यस प्राधिकरणको मिति २०८२/०२/०९ गतेको निर्णयबाट " बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको संचालन सम्बन्धमा जारी गरिएको नियामकीय मापदण्ड, २०८२" स्वीकृत गरी यसैसाथ संलग्न बमोजिमको मापदण्ड जारी गरिएको छ।

रविन ढकाल

सचिव

परिच्छेद ६ः पुँजीकोषसम्बन्धी व्यवस्था

9

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

महत्वपुर्ण शब्दावलीहरूः

- ❖ ठुलो कारोवार गर्ने संस्था
- ❖ जोखीम भारीत सम्पत्ती
- ❖ पुजीगत अनुदान
- ❖ सम्पत्ती पुर्नमुल्यांकन कोष
- ❖ सञ्चीत नाफा, नोक्सान

10

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

१. संस्थाले कुल जोखीम भारीत सम्पत्तीको न्युनतम ४ प्रतिशत प्राथमिक पुँजी अनुपात कायम गर्नु पर्दछ ।

प्राथमिक पुँजी

- शेयरपुँजी
- जगेडा कोष
- घाटापुर्ती कोष
- सञ्चीत नाफा वा नोक्सानी

11

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

१. संस्थाले कुल जोखीम भारीत सम्पत्तीको न्युनतम ४ प्रतिशत प्राथमिक पुँजी अनुपात कायम गर्नु पर्दछ ।

२. प्राथमिक पुँजी अनुपातमा देहाय बमोजिम मापन गर्नुपर्दछ ।

$$\text{प्राथमिक पुँजी अनुपात} = \frac{\text{प्राथमिक पुँजी}}{\text{कुल जोखीम भारीत सम्पत्ती}} \times १००$$

12

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

पुरक पुँजी

२. ठुलो कारोवार गर्ने संस्थाले न्युनतम प्राथमिक पुँजीको अतिरिक्त पुरक पुँजी मापन गरी कुल जोखीम भारीत सम्पत्तीको ८ प्रतिशत पुँजी कोष कायम गर्नु पर्दछ ।

- सकृय ऋणको ऋण नोक्सानी ब्यवस्था
- सक्रिय बाहेकका अन्य ऋणको हकमा तोकिएको अनुपातभन्दा बढी ऋण नोक्सानी ब्यवस्था गरिएको भएमा त्यस्तो अतिरिक्त ऋण नोक्सानी रकम । तर उपर्युक्त शीर्षकहरूमा रहेको कुल रकम संस्थाको कुल जोखिम भारित सम्पत्तिको १.५ प्रतिशत भन्दा बढी हुने गरी पुरक पुँजीमा समावेश गर्न पाइने छैन ।
- सम्पत्ती पुर्नमुल्याकंन कोषमा रहेको रकम तर यस कोषमा रहेको रकम वा कुल पुरक पुँजीको २ प्रतिशतमध्ये जुन कम हुन्छ सोही रकम
- प्रयोजन किटान नगरिएको अन्य कोषमा रहेको रकम

13

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

२. ठुलो कारोवार गर्ने संस्थाले न्युनतम प्राथमिक पुँजीको अतिरिक्त पुरक पुँजी मापन गरी कुल जोखीम भारीत सम्पत्तीको ८ प्रतिशत पुँजी कोष कायम गर्नु पर्दछ ।

२. कुल पुँजीकोष अनुपात देहायबमोजिम मापन गर्नुपर्दछ ।

$$\text{कुल पुँजी कोष अनुपात} = \frac{\text{प्राथमिक पुँजी} + \text{पुरक पुँजी}}{\text{कुल जोखीम भारीत सम्पत्ती}} \times १००$$

कुल पुँजी कोष गणना गर्ने प्रयोजनको लागि प्राथमिक पुँजीको अधिकतम शतप्रतिशत मात्र पुरक पुँजी हुनुपर्नेछ ।

14

पूँजी कोषसम्बन्धी NCRA को निर्देशनः

प्राथमिक पुँजीकोष र कुल पुँजीकोषको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सम्पत्तीलाई देहायबमोजिम भार प्रदान गर्नु पर्नेछ । जोखीम भारीत सम्पत्तीको गणना गर्दा संस्थाको बासलातको सम्पत्ती तर्फको रकमलाई भार अंकले गुणा गरी योग निकाल्नु पर्दछ ।

३. जोखीम भारीत सम्पत्ती
(Risk Weighted Assets)

सम्पत्तिको प्रकार	जोखिम भार (प्रतिशत)
नगद मौज्दात	०
सरकारी ऋणपत्रमा गरेको लगानी	०
आफ्नै आवधिक बचतको धितोमा पूर्ण सुरक्षित हुने गरी प्रदान गरेको ऋण	०
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दात	२०
इजाजतप्राप्त सहकारी बैंकमा रहेको मौज्दात	२०
धितोमा आधारित ऋण	१००
विना धितो प्रवाह भएको ऋण	१००
स्थिर सम्पत्ति	१००
अन्य सम्पत्ति	१००
ऐनले तोकेबमोजिमका अन्य लगानीहरु	१००
तेस्रो पक्षको धितोमा प्रवाह भएको सापटी/ ऋण	१५०

15

न्युनतम पूँजीकोषको परिपालनाः

४.१ संस्थाले यो मापदण्ड लागु भएको तीन महिना भित्र पुँजीकोषको विवरण नियमनकारी निकायमा पेश गर्नुपर्नेछ । संस्थाको प्राथमिक पुँजी अनुपात नपुग भएमा २०८३ असार मसान्तसम्म यो अनुपात कायम गरिसक्ने गरी कार्ययोजना समेत पेश गर्नुपर्नेछ ।

४.२ पुँजीकोषको अनुगमन लेखा सुपरीवेक्षण समितिले प्रमाणीत गरेको पछिल्लो त्रयमासको वासलात तथा नाफा/नोक्सान हिसावको विवरणको आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

16

न्युनतम पूँजीकोषको परिपालनाः

४.३ संस्थाले प्रत्येक त्रयमास समाप्त भएको एक महिनाभित्र तालिका ६.१ र ६.२ अनुसार पुँजीकोष सम्बन्धी विवरण तयार गरी नियामक निकायमा पठाउनुपर्नेछ ।

४.४ संस्थामा न्युनतम पुँजीकोष नभएसम्म लाभांश घोषणा तथा वितरण गर्न पाईनेछैन। नपुग पुँजीकोष देहायबमोजिम पुरा गर्नसकिनेछ ।

१. सदस्यहरूबाट थप शेयर पुजी उठायर
२. खुद मुनाफा मध्येबाट साधारण जगेडा कोषमा सारेर

17

न्युनतम पूँजीकोषको परिपालनाः

४.५ संस्थाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार जगेडा कोष खडा गर्नुपर्नेछ । उक्त कोषमा देहायबमोजिमका रकम रहनेछन ।

(क) आर्थिक वर्षको खुद बचत(खुद मुनाफा) रकमको पच्चिस प्रतिशत रकम,
(ख) कुनै संस्था, संघ, वा निकायले प्रदान गरेको पूँजीगत अनुदान रकम
(ग) स्थिर सम्पत्ति विक्रिबाट प्राप्त रकम
(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

18

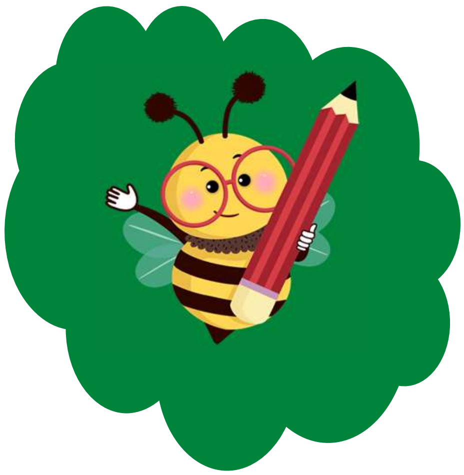

अन्त्यमा,

.....केहि जिज्ञासा छन कि

धन्यवाद............

19